

Клименко Л. С. Законодательное регулирование языковой политики в сфере судопроизводства и делопроизводства Украины.

В статье рассматривается комплекс теоретических и практических проблем, связанных с вопросом государственного языка судопроизводства и делопроизводства Украины. Исследуются проблемы законодательного определения языка осуществления судопроизводства; проведен целостный, комплексный и системный анализ развития и функционирования принципа государственного языка судопроизводства, а также делопроизводства. Обоснован комплекс предложений по совершенствованию норм, регулирующих использование языка в судебном процессе и документации.

Ключевые слова: государственный язык судопроизводства, государственный язык, делопроизводство, правовой статус переводчика, права участников процесса.

Klymenko L. S. Legislative regulation of language policy in legal proceedings and clerical correspondence of Ukraine.

The article deals with theoretical and practical issues related to the issue of state language of court proceedings and its documentation in Ukraine. The problems of legal language determination in the court proceedings are examined; an integral, comprehensive and systemic analysis of the development and functioning of the principle of state language in court proceedings is carrying out. The complex of proposals in order to improve the rules governing the use of language in the lawsuit and in clerical correspondence is substantiated.

Keywords: state language of court proceedings, state language, legal status of an interpreter/translator, rights of judicial proceeding participants'.

Кухтик С. В.

Інститут законодавства Верховної Ради України

ЗОВНІШНІ ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ВИКЛИКІВ

У статті здійснений аналіз і дана характеристика впливу глобалізації на зовнішні функції держави. Особлива увага приділена показу функції оборони, політичній та екологічній функціям держави.

Ключові слова: зовнішні функції, глобалізація, оборона, політика, екологія.

Держава являє собою складне соціальне утворення, головною метою якого є забезпечення, захист, врегулювання та гарантування (в тому числі – за допомогою права) соціально-групових, суспільних та індивідуальних інтересів. Відповідно держава спрямовує свою діяльність на врегулювання найважливіших сфер суспільного життя. Напрями її діяльності прийнято доцільно визначити функції держави як відносно стабільні основні напрями діяльності держави, що відображають її сутність і соціальне призначення та направлені на реалізацію завдань та досягнення цілей, обумовлених рівнем розвитку держави. Вбачається за необхідне функції держави класифікувати за сферами діяльності (за територіальною спрямованістю) на:

1) переважно внутрішні – тобто такі, які спрямовані на забезпечення внутрішньої політики та здійснення яких не виходить за межі території держави. До таких можна віднести:

– соціальна функція;

- фіскальна (функція оподаткування та фінансового контролю);
- функція забезпечення місцевого самоврядування;
- культурно-ідеологічна функція.

2) переважно зовнішні, дія яких спрямована на забезпечення виконання зовнішніх завдань держави:

- функція оборони країни;
- функція співробітництва з членами міжнародного співтовариства.

3) змішані (подвійного спрямування) – функції, які, з одного боку, діють на території держави, а з другого – спрямовані на забезпечення зовнішніх зв'язків держави:

- економічна;
- політична;
- екологічна;
- охоронна функція;
- функція забезпечення державної безпеки;
- функція забезпечення та захисту прав та свобод людини.

Зовнішні функції держави тісно пов'язані з внутрішніми. Їх виконання забезпечує повноправне існування держави у сучасному світі, який стає все більш взаємозалежним. Розглянемо більш детально деякі зовнішні функції держави, тобто безпосередньо переважно зовнішні, а також зовнішню сторону змішаних функцій (за авторською класифікацією).

Функція оборони країни.

Функція оборони країни має першочергове значення у всі часи. Вона базується на принципі підтримки достатнього рівня обороноздатності суспільства, що відповідає вимогам його державної безпеки, призначається для захисту суверенітету і територіальної цілісності держави, попередження збройних конфліктів, що загрожують життєво важливим інтересам держави. Оборона країни передбачає вироблення чіткої оборонної стратегії, зміцнення оборонної потужності, вдосконалення збройних сил, охорону державного кордону і т.п. [1, 96].

В ст. 17 Конституції України закріплено, що захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу.

Ця функція здійснюється державою різноманітними шляхами, основними з яких є дипломатичні, політичні та в крайньому разі військові заходи. Більшість країн світу на сучасному етапі проголосили оборонну військову доктрину, суть якої зводиться до того, що саме в мирний час необхідно докладати максимальні зусилля для недопущення воєн [2, 79].

Відповідно до ст. 1 Закону України “Про оборону України” від 6 грудня 1991 р. оборона України – це система політичних, економічних, соціальних, воєнних, наукових, науково-технічних, інформаційних, правових, організаційних, інших заходів держави щодо підготовки до збройного захисту та її захист у разі збройної агресії або збройного конфлікту. Оборона України базується на готовності та здатності органів державної влади, усіх ланок воєнної організації України, органів місцевого самоврядування, єдиної системи цивільного захисту, національної економіки до

переведення, при необхідності, з мирного на воєнний стан та відсічі збройній агресії, ліквідації збройного конфлікту, а також готовності населення і території держави до оборони. Тобто, як ми бачимо, сутність оборони держави виявляється у комплексі заходів всередині держави, спрямованих на забезпечення її захисту від зовнішніх посягань.

Спробуємо визначити яким чином процеси глобалізації впливають на функцію оборони країни.

Перш за все глобалізація впливає на оборонні можливості країни. Адже в рамках міжнародного співробітництва держави:

- обмінюються досвідом у сфері здійснення оборонних заходів;
- постачають одна одній зброю, військову техніку, тощо;
- вступають у міжнародні організації, альянси з метою підвищення власної обороноздатності.

Названі тенденції є позитивними, проте глобалізація створює і негативні умови для оборонної функції держави:

- виникнення міжнаціональних, міжетнічних конфліктів, почастищення випадків прояву сепаратизму, екстремізму;
- втручання більш сильних країн у внутрішні справи слабкіших держав.

Функція співробітництва з членами міжнародного співтовариства.

Дана функція виявляється в різноманітній діяльності сучасної держави, спрямована на встановлення і розвиток економічних, політичних, правових, інформаційних, культурних та інших відносин, що гармонійно поєднують інтереси даної держави з інтересами інших країн. Подібна функція покликана вирішувати проблему інтеграції держави у світову систему міжнародного поділу праці, обміну технологіями, товарами, фінансовими зв'язками і т.п. Зовнішня діяльність держав в сучасних умовах буде ефективною і плідною лише тоді, коли вона буде базуватися на міжнародно-правових актах з загальнообов'язковим урахуванням національних, соціально-економічних, культурних та інших особливостей та інтересів усіх народів, що входять до світової спільноти [1, 107].

Функція взаємовигідного співробітництва з іншими державами та міжнародними організаціями виражає інтереси всіх держав. На цій основі створюються різні міжнародні та міждержавні організації, діяльність яких спрямована на поліпшення економічного, політичного і культурного життя суспільства.

Статтею 18 Конституції України передбачено, що зовнішньополітична діяльність України спрямована на забезпечення її національних інтересів і безпеки шляхом підтримання мирного і взаємовигідного співробітництва з членами міжнародного співтовариства за загальними принципами і нормами міжнародного права.

Функція співробітництва з членами міжнародного співтовариства чи не найбільше взаємопов'язана з глобалізаційними процесами. Адже дана функція відображає підтримку інтеграційних процесів у світі, участь у світових і регіональних міждержавних союзах та міжнародних організаціях.

Процеси глобалізації впливають на дану функцію перш за все шляхом переростання регіонального співробітництва у світове; пріоритету загальносвітового регулювання над локальним; збільшення кількості країн, залучених до міжнародного співробітництва.

Зовнішній вираз *функцій подвійного спрямування* полягає у позадержавній діяльності держави, спрямованій на забезпечення своїх як зовнішніх, так і внутрішніх потреб.

Економічна функція.

Економічна функція держави як зовнішня функція означає:

- участь у створенні світової економічної системи шляхом міжнародного розподілу та інтеграції виробництва;
- встановлення і підтримання торговельно-економічних відносин з іншими країнами;
- розвиток ділового партнерства і співробітництва в економічній сфері з усіма державами незалежно від їх соціального ладу і рівня розвитку;
- інтеграцію у світову економіку;
- участь у розв'язанні глобальних господарських проблем;
- забезпечення економічної безпеки.

Глобалізація в економічній сфері передбачає насамперед інтернаціоналізацію ринків, посилення впливу транснаціональних корпорацій, утвердження панування наддержавних структур, які створюються в результаті економічної інтеграції держав. Загалом найбільш важливими чинниками впливу глобалізації на зовнішньоекономічну функцію держави є:

- посилення впливу транснаціональних корпорацій, наддержавних фінансово-економічних утворень;
- поширення торговельних відносин на світовому рівні;
- посилення економічної взаємозалежності між країнами, в тому числі посилення залежності менш розвинених в економічному плані держав від більш розвинених та від наддержавних утворень;
- сумісна боротьба із зовнішньоекономічною злочинністю.

Політична функція.

Політична функція держави у її зовнішніх проявах здебільшого виявляється як дипломатична функція, тобто найбільше пов'язана та схожа на функцію співробітництва з членами міжнародного співтовариства. Проте між даними функціями є суттєві відмінності.

Функція співробітництва з членами міжнародного співтовариства є ширшою за значенням від політичної (дипломатичної) функції. Функція співробітництва з членами міжнародного співтовариства спрямована на забезпечення різноманітних інтересів держави, дипломатична ж функція передбачає перш за все налагодження дипломатичних зв'язків між державами, тобто першочерговою її метою є підтримання доброзичливих міждержавних відносин, ненасильницьке забезпечення миру в усьому світі.

Глобалізаційні процеси сприяють спрямуванню політичної (дипломатичної) функції на:

- поступову консолідацію здорових сил світу на забезпечення подальшого вирішення глобальних проблем всесвітнього значення;
- участь у боротьбі з міжнародними правопорушеннями та особами, винними у їх скоєнні;

– найголовніше – ненасильницьке забезпечення миру в усьому світі.

Екологічна функція.

Чи не найбільшою мірою глобалізація торкається екологічної функції держави. Як відомо, у досягненні високої якості навколишнього середовища зацікавлене все міжнародне співтовариство. Тому екологічні проблеми набувають глобального значення. Особлива роль у вирішенні глобальних проблем належить країнам, що володіють високим промисловим, науково-технічним і природоресурсним потенціалом. На частку цих країн припадають значні масштаби забруднення природного середовища, у тому числі планетарного характеру. Потреби ринкової економіки ведуть до ігнорування правил раціонального природокористування, збереження та освоєння лісів, рослинного і тваринного світу. А це викликає несприятливі зміни від негативного впливу господарської діяльності на природне середовище, негативно позначається на продуктах харчування і, в кінцевому рахунку, на здоров'ї людей.

Значною мірою проявами екологічної функції держави є правовий режим надкористування, забезпечення належного навколишнього природного середовища, квотування у сфері мисливства [3, 69]. Погіршення навколишнього екологічної обстановки в усіх країнах світу, зростання екологічних катастроф, аварійності на виробництві через недотримання технологічних режимів диктують необхідність об'єднання зусиль усіх держав, встановлення між ними партнерських відносин для спільної цілеспрямованої природоохоронної діяльності, створення системи моніторингу за станом навколишнього середовища та здоров'ям населення, для реалізації екологічних програм і проєктів, оперативного обміну інформацією у даній сфері, проведення узгодженої екологічної політики та зміцнення загальної екологічної безпеки. Глобалізація в екологічній сфері відкриває величезні можливості всім країнам і народам для забезпечення безпеки людства, що може бути досягнуто лише спільними зусиллями держав.

Двостороннє та багатостороннє співробітництво України в галузі охорони навколишнього середовища зосереджуються в основному на наступних сферах:

- охорона біологічного різноманіття;
- охорона водних ресурсів;
- охорона атмосферного повітря та озонового шару;
- пом'якшення наслідків зміни клімату;
- оцінювання трансграничної дії на навколишнє середовище;
- робота з хімічними речовинами та відходами;
- деградація земель.

Окрім того, найбільш важливими напрямками міжнародного та міждержавного співробітництва у екологічній сфері являються:

- обмін інформацією;
- збереження біологічного та ландшафтного різноманіття;
- зменшення трансграничного забруднення атмосферного повітря, земель та вод;
- створення регіональних та світової екологічної мережі [4, 78].

Таким чином, варто зазначити, що зовнішні функції України є суттєво залежними

від процесів глобалізації. Виходячи із цього, держава повинна створити належні механізми мінімізації негативного впливу глобалізації. Мета такої діяльності – адекватне забезпечення та захист прав, свобод та законних інтересів громадян.

Використані джерела:

1. Матузов Н. И. Теория государства и права : учебник / Н. И. Матузов, А. В. Малько. – М. : Юристъ, 2004. – 270 с.
2. Осауленко О. І. Загальна теорія держави і права : навчальний посібник / О. І. Осауленко. – К. : Істина, 2007. – 336 с.
3. Серета Г. П., Стеценко С. Г. Проблеми теорії держави і права : навчальний посібник у визначеннях та схемах / Г. П. Серета, С. Г. Стеценко. – К. : КНТ, 2009. – 184 с.
4. Обзоры результативности экологической деятельности. Украина. Второй обзор / [Европейская экономическая комиссия. Комитет по экологической политике]. – Нью-Йорк, Женева : ООН, 2007. – 265 с.

Кухтик С. В. Внешние функции государства в контексте глобализационных вызовов

В статье осуществлен анализ и дана характеристика влияния глобализации на внешние функции государства. Особое внимание уделено показу функции обороны, политической и экологической функциям государства.

Ключевые слова: внешние функции, глобализация, оборона, политика, экология.

Kuhdik S. V. Outside of the state in the context of globalization calls

The article made an analysis and the characteristic of the impact of globalization on the external functions of the state. Particular attention is given to show the functions of defense, political and ecological functions of the state.

Keywords: external functions, globalization, defense, politika, and ecology.

Лукаш О. Л.

Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова

ПРАВОВА КУЛЬТУРА ОСОБИСТОСТІ: СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Аналізується поняття та основні складники правової культури, зокрема, правова свідомість (ідеологія та психологія), правові почуття та воля, правова діяльність.

Ключові слова: людина, культура, право, правова культура, правова ідеологія, правова психологія, правове виховання.

Поняття правової культури особистості свого спеціального теоретичного осмислення набуло у вітчизняній науці передусім у теорії держави і права ще радянського періоду. Попри її значну ідеологізацію, ця теорія сформувала основні методологічні підходи до вирішення проблеми, розкрила більшість аспектів її специфіки правової культури, але робилось це переважно без належного врахування широкого контексту людської культури. Тож філософський підхід, з нашої точки зору може виявитись плідним доповнення правової теорії в розгляді проблеми правової культури особистості.

Окремого визначення для поняття правової культури особистості юридична